

Περιφερειακή Ανάπτυξη

Ενότητα 6: Διαχρονική Εξέλιξη της Περιφερειακής Ανάπτυξης στην Ελλάδα

Ζαχαρούλα Ανδρεοπούλου

Τμήμα Δασολογίας & Φυσικού Περιβάλλοντος

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

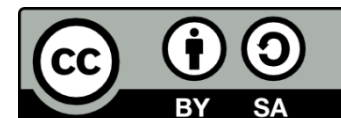

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΟΙΧΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Περιφερειακή Ανάπτυξη

Περιεχόμενα ενότητας 1/3

1. Γενικά.
2. Πλαίσιο διοίκησης στην Ελλάδα.
3. Βασικές αρχές οργάνωσης προγραμμάτων.
4. Περιφερειακό Συμβούλιο.
5. Εξέλιξη Περιφερειακού Προγραμματισμού στην Ελλάδα.
6. Χαρακτηριστικά ελληνικού περιφερειακού προβλήματος.
7. Προγράμματα οικονομικής και περιφερειακής ανάπτυξης.
8. Πρόγραμμα Περιφερειακής Ανάπτυξης 1981-85.

Περιεχόμενα ενότητας 2/3

9. Πρόγραμμα Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης 1983-87.
10. Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα – ΜΟΠ 1986-92.
11. Πρόγραμμα Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης 1988-92.
12. Πρώτο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης 1989-93.
13. Δεύτερο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης 1994-99.
14. Τρίτο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης 2000-2006.
15. Σύστημα Διαχείρισης Κοινοτικών Προγραμμάτων.
16. Κριτήρια διαχείρισης.
17. Κοινά σημεία.
18. Λόγοι αξιολόγησης προγραμμάτων.

Περιεχόμενα ενότητας 3/3

19. Επίπεδα αξιολόγησης προγραμμάτων.
20. Δείκτες αξιολόγησης προγραμμάτων.
21. Μέθοδοι και τεχνικές αξιολόγησης προγραμμάτων.

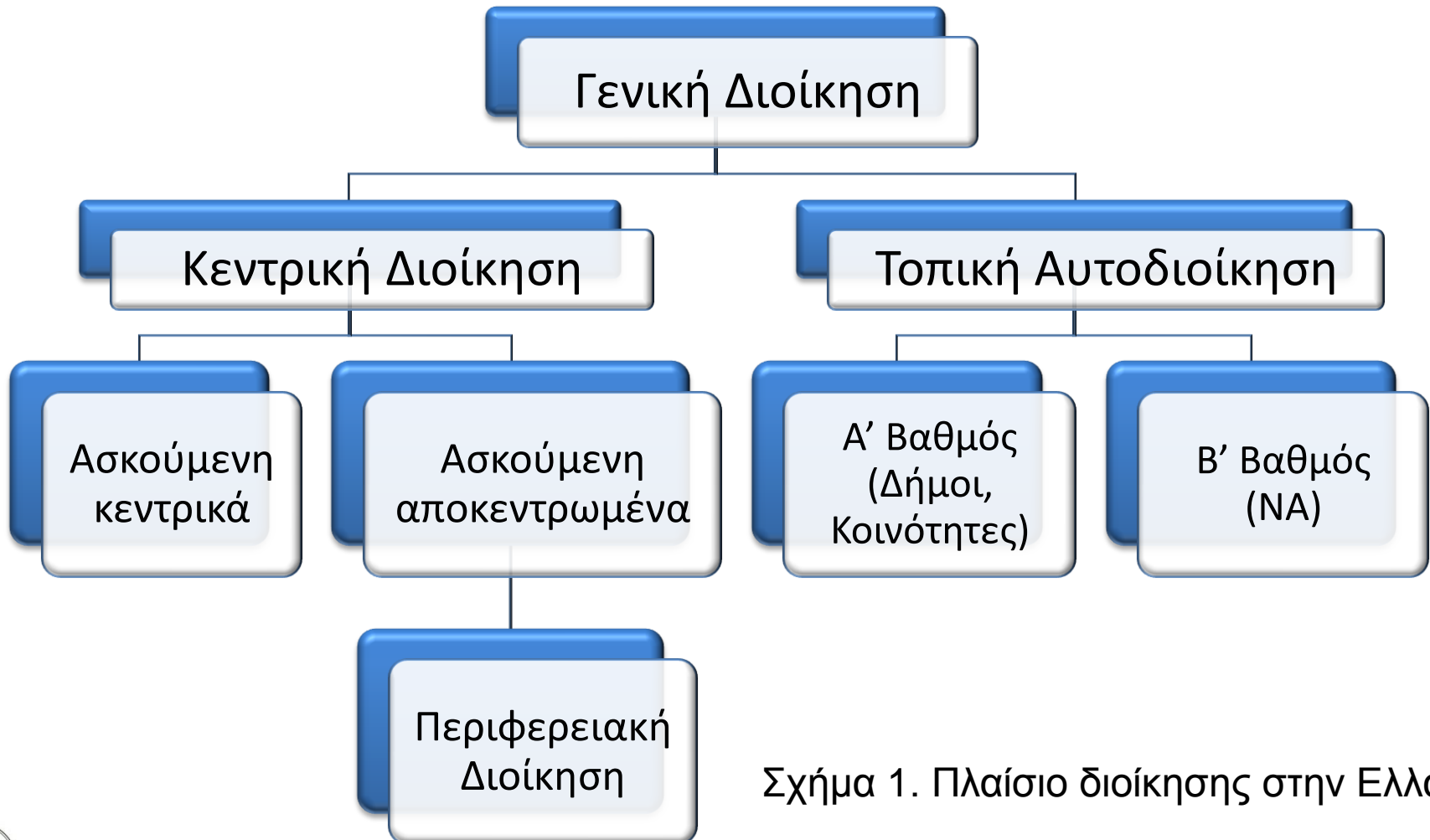

Γενικά

- Τα μόνα εθνικά αναπτυξιακά προγράμματα που εφαρμόζονται στη χώρα μας είναι τα Κ.Π.Σ.
- Ο προγραμματισμός στην Ελλάδα εντάσσεται και λειτουργεί μέσα στο γενικότερο προγραμματικό πλαίσιο της Ε.Ε.

Πλαίσιο διοίκησης στην Ελλάδα

Σχήμα 1. Πλαίσιο διοίκησης στην Ελλάδα

Βασικές αρχές οργάνωσης προγραμμάτων

Η οργάνωση της διαδικασίας του προγραμματισμού στηρίζεται στις εξής αρχές:

- Συμπληρωματικότητας.
- Εταιρικής Σχέσης.
- Αποκέντρωσης.

Περιφερειακό Συμβούλιο 1/2

Το κυρίαρχο συλλογικό όργανο που παίρνει τις αποφάσεις σε περιφερειακό επίπεδο είναι το Περιφερειακό Συμβούλιο που αποτελείται από:

- Περιφερειακό Συμβούλιο.
- Το Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας, ως πρόεδρο.
- Τους πρόεδρους των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων (δηλαδή τους Νομάρχες) της Περιφέρειας.
- Έναν εκπρόσωπο από κάθε Τοπική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων (ΤΕΔΚ) της Περιφέρειας.

Περιφερειακό Συμβούλιο 2/2

- Έναν εκπρόσωπο της περιφερειακής οργάνωσης καθενός από τους παρακάτω φορείς:
 - των Επιμελητήριων των παραγωγικών τάξεων,
 - του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος,
 - του Γεωτεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος,
 - του Οικονομικού Επιμελητηρίου Ελλάδος,
 - του Ναυτικού Επιμελητηρίου Ελλάδος,
 - της Α.Δ.Ε.Δ.Υ.,
 - της ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.,
 - της Γ.Σ.Ε.Ε.

Εξέλιξη Περιφερειακού Προγραμματισμού στην Ελλάδα

Η εξέλιξη του περιφερειακού προγραμματισμού στην Ελλάδα

1. 1η Περίοδος (1948-64)
2. 2η Περίοδος (1964-79)
3. 3η Περίοδος (1980-86)
4. 4η Περίοδος (1986-2006)
5. 5η Περίοδος (2006-2013)
6. 6η Περίοδος (2014-2020)

Χαρακτηριστικά ελληνικού περιφερειακού προβλήματος 1/2

Τα βασικά χαρακτηριστικά του ελληνικού περιφερειακού προβλήματος είναι τα ακόλουθα:

- Οι ανισότητες στους διάφορους τομείς εξακολουθούν να υπάρχουν, να διαιωνίζονται και συνεχώς να μεγαλώνουν.
- Η συγκέντρωση του πληθυσμού της χώρας στην πρωτεύουσα.
- Η συνεχής μετακίνηση του πληθυσμού.

Χαρακτηριστικά ελληνικού περιφερειακού προβλήματος 2/2

- Η χειροτέρευση των εργασιακών συνθηκών.
- Η μείωση του ορεινού πληθυσμού.
- Η άνιση αναπτυξιακή πορεία των περιφερειών.
- Η διαφορετική ποιότητα ζωής μεταξύ των περιφερειών.
- Το μέγεθος και η κατανομή των επενδύσεων.

Προγράμματα οικονομικής και περιφερειακής ανάπτυξης 1/2

Προγράμματα οικονομικής και περιφερειακής ανάπτυξης (μετά την ένταξη στην ΕΟΚ):

1. Το Πρόγραμμα Περιφερειακής Ανάπτυξης 1981-85.
2. Το Πενταετές Πρόγραμμα Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης 1983-87 -Ο Δημοκρατικός Προγραμματισμός.
3. Τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα 1986-92.
4. Το Πενταετές Πρόγραμμα Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης 1988-92.

Προγράμματα οικονομικής και περιφερειακής ανάπτυξης 2/2

5. Το πρώτο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, 1989-93.
6. Το δεύτερο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, 1994-99.
7. Το τρίτο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, 2000-2006.
8. Το τέταρτο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, 2007-2013.

Πρόγραμμα Περιφερειακής Ανάπτυξης 1981-85 1/2

Κύριοι Στόχοι

- Η συγκράτηση του πληθυσμού και η μείωση της εσωτερικής μετανάστευσης προς τα μεγάλα αστικά κέντρα.
- Η αυτονομία και η βιώσιμη ανάπτυξη των περιφερειών.
- Η βελτίωση της ποιότητας ζωής των κοινωνιών στις περιφέρειες.
- Η ενίσχυση της απασχόλησης.

Πρόγραμμα Περιφερειακής Ανάπτυξης 1981-85 2/2

Κατευθύνσεις Δράσεων

- Η ανάπτυξη οικονομικών δραστηριοτήτων υψηλής παραγωγικότητας.
- Η ενθάρρυνση των τοπικών πρωτοβουλιών.
- Η προστασία του περιβάλλοντος.
- Οι κατάλληλες υποδομές για οικονομικές δραστηριότητες.
- Η αποκέντρωση αρμοδιοτήτων.
- Η προώθηση κινήτρων.

Πρόγραμμα Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης 1983-87 1/3

Κύριοι Στόχοι

- Ενίσχυση της οικονομικής δραστηριότητας.
- Μείωση της ανεργίας.
- Προώθηση της αποκέντρωσης.
- Ισόρροπη ανάπτυξη στις περιφέρειες.

Πρόγραμμα Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης 1983-87 2/3

Κατευθύνσεις Δράσεων

- Δημιουργία νέων επενδυτικών φορέων σε τοπικό επίπεδο με σκοπό την ενεργοποίηση του ενδογενούς δυναμικού και την άσκηση τοπικής επιχειρηματικής δραστηριότητας. Οι φορείς αυτοί περιλαμβάνουν:
 - Δημοτικές Επιχειρήσεις.
 - Εταιρείες Λαϊκής Βάσης.
 - Συνεταιριστικές Οργανώσεις.
 - Προώθηση συντονισμένου προγράμματος έργων του δημόσιου τομέα.

Πρόγραμμα Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης 1983-87 3/3

- Προώθηση της συνεργασίας μεγάλων επιχειρήσεων με ΜΜΕ.
- Δημιουργία μεγάλων επιχειρήσεων καταλυτών στην διαδικασία ανάπτυξης.
- Παρακολούθηση των εξελίξεων για την αναπροσαρμογή του υφιστάμενου προγράμματος και την προσέλκυση νέων επενδύσεων.

Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα – ΜΟΠ 1986-92 1/3

Ελληνικά ΜΟΠ:

- ΜΟΠ Αττικής
- ΜΟΠ Μακεδονίας – Θράκης
- ΜΟΠ Ανατολικής – Κεντρικής Ελλάδας
- ΜΟΠ Αιγαίου
- ΜΟΠ Δυτικής Ελλάδας – Πελοποννήσου
- ΜΟΠ Κρήτης
- ΜΟΠ Πληροφορικής

Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα – ΜΟΠ 1986-92 2/3

Τομείς Δράσεων ΜΟΠ:

- **Γεωργία**

–(παραγωγική αναδιάρθρωση, εκσυγχρονισμός και εντατικοποίηση παραδοσιακών προϊόντων, γεωργική απασχόληση νέων, βελτίωση υποδομών κ.λπ.).

- **Αλιεία**

–(εκσυγχρονισμός στόλου και βελτίωση υποδομών και μεταποιητικών εγκαταστάσεων, προώθηση marketing κ.λπ.).

- **Βιομηχανία - βιοτεχνία - ΜΜΕ**

–(ανάπτυξη ΜΜΕ, ενθάρρυνση καινοτομιών στις ΜΜΕ, διευκόλυνση μετεγκατάστασης επιχειρήσεων, ενίσχυση υποδομών κ.λπ.).

Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα – ΜΟΠ 1986-92 3/3

- **Υπηρεσίες**
 - (τουριστική ανάπτυξη, ανάπτυξη μεταφορών, τηλεπικοινωνιών, πληροφορικής κ.λπ.).
- **Ανθρωπινό δυναμικό**
 - (κατάρτιση, τοπικές πρωτοβουλίες για την απασχόληση κ.λπ.)

Πρόγραμμα Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης 1988-92 1/2

Στρατηγικοί Στόχοι

- Προώθηση της αποκέντρωσης και του δημοκρατικού προγραμματισμού.
- Μείωση της έντασης των περιφερειακών ανισοτήτων.
- Αύξηση των δυναμικών περιφερειών.
- Κλαδική αναδιάρθρωση (δυναμικοί κλάδοι σε υποβαθμισμένες περιφέρειες).

Πρόγραμμα Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης 1988-92 2/2

Βασικές Κατηγορίες Μέτρων

- Αποκέντρωση, ενίσχυση των ΟΤΑ.
- Υιοθέτηση υψηλής τεχνολογίας.
- Βελτίωση "κλίματος" για ιδιωτικές επενδύσεις.
- Προγράμματα με τοπική και περιβαλλοντική κατεύθυνση.

Πρώτο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης 1989-93

Κύριοι Άξονες Προτεραιότητων

1. Βελτίωση του επίπεδου της χώρας, όσον αφορά τη βασική οικονομική υποδομή.
2. Ανάπτυξη του πρωτογενούς τομέα και αγροτική ανάπτυξη, με την προώθηση διαρθρωτικών μεταβολών.
3. Αύξηση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων.
4. Ισόρροπη ανάπτυξη του τουρισμού.
5. Αξιοποίηση του ανθρωπίνου δυναμικού.
6. Περιφερειακή - τοπική ανάπτυξη.

Δεύτερο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης 1994-99

Άξονες Παρέμβασης

1. Μείωση του περιφερειακού χαρακτήρα της χώρας και προώθηση της εσωτερικής ολοκλήρωσης, μέσω της ανάπτυξης των βασικών υποδομών.
2. Βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης.
3. Ανάπτυξη και ανταγωνιστικότητα του οικονομικού ιστού.
4. Ανάπτυξη του ανθρωπίνου δυναμικού και προώθηση της απασχόλησης.
5. Μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων και άρση της απομόνωσης των νησιωτικών περιοχών, μέσω της αξιοποίησης του τοπικού δυναμικού τους.

Τρίτο Κοινωνικό Πλαίσιο Στήριξης 2000-2006

Άξονες Προτεραιοτήτων

- Ανθρωπικοί Πόροι.
- Μεταφορές.
- Ανταγωνιστικότητα.
- Ανάπτυξη της Υπαίθρου και Αλιεία.
- Ποιότητα ζωής.
- Κοινωνία της Πληροφορίας.
- Περιφερειακή Ανάπτυξη.

Σύστημα Διαχείρισης Κοινοτικών Προγραμμάτων 1/2

Οι καινοτομίες που επέφερε το προηγούμενο ΚΠΣ διατηρήθηκαν και επεκτάθηκαν, όπως:

- Η ενίσχυση της αποκέντρωσης και των συμμετοχικών διαδικασιών.
- Η επέκταση του συστήματος συγχρηματοδότησης με ιδιωτικά κεφάλαια σε νέες κατηγορίες δράσεων και έργων.
- Η ενίσχυση του ρόλου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στις διαδικασίες ελέγχου (τεχνικού, δημοσιονομικού κ.λπ.).

Σύστημα Διαχείρισης Κοινοτικών Προγραμμάτων 2/2

- Η αναδιάρθρωση των οργάνων διοίκησης, διαχείρισης, παρακολούθησης και έλεγχου των κοινοτικών προγραμμάτων.
- Η ενίσχυση της ανταλλαγής και των ροών πληροφοριών μεταξύ των υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των εθνικών άρχων μέσω τυποποιημένων αρχείων, καθώς και μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων σε εθνικό επίπεδο
**[Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα (ΟΠΣ)
Monitoring Information System (MIS)]**

Κριτήρια διαχείρισης

- **Κριτήρια αποτελεσματικής διαχείρισης των προγραμμάτων**
 - Δείκτης εκτίμησης της ποιότητας του συστήματος Παρακολούθησης.
 - Δείκτης εκτίμησης της ποιότητας του συστήματος Έλεγχου.
 - Δείκτης εκτίμησης της ποιότητας του συστήματος Επιλογής Έργων -Δράσεων.

- **Κριτήρια χρηματοοικονομικής εκτέλεσης**
 - Δείκτης Απορρόφησης των διαθέσιμων πόρων (δεσμεύσεων).
 - Δείκτης Κινητοποίησης (Μόχλευσης) ιδιωτικών πόρων.

Κοινά σημεία 1/2

Τα κοινά σημεία των προγραμμάτων είναι τα εξής:

1. Προώθηση των δράσεων για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των περιφερειακών οικονομιών.

–Εντοπισμός και αξιοποίηση των ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων των περιοχών.

–Εξειδίκευση και ενδυνάμωση του αναπτυξιακού ρόλου των αστικών κέντρων.

–Ανάπτυξη της υπαίθρου μέσω ολοκληρωμένων παρεμβάσεων.

Κοινά σημεία 2/2

2. Διαμόρφωση και υλοποίηση των περιφερειακών στρατηγικών για την ανάπτυξη και τη διάδοση των καινοτομιών, την πρόσβαση στην έρευνα και τεχνολογία και την αναβάθμιση των δεξιοτήτων του ανθρωπίνου δυναμικού.
 - Προώθηση παρεμβάσεων για τη μείωση της απομόνωσης, τη διατήρηση του πληθυσμού και τον παραγωγικό εμπλουτισμό των ορεινών, νησιωτικών και παραμεθωρίων περιοχών.
 - Ενίσχυση των δράσεων για την προστασία και αξιοποίηση των πολιτισμικών και περιβαλλοντικών πόρων κάθε περιφέρειας.

Λόγοι αξιολόγησης προγραμμάτων

Οι λόγοι για τους οποίους αξιολογούνται τα χρηματοδοτούμενα προγράμματα είναι οι εξής:

- Αποτύπωση αδυναμιών και βελτίωση παρεμβάσεων κατά την υλοποίηση του έργου.
- Επαλήθευση ή μη της αποτελεσματικότητας του προγράμματος.
- Απόδοση λογαριασμού τόσο στην Διοίκηση όσο και στους πολίτες σχετικά με την χρήση των διαθέσιμων πόρων και την επίτευξη των αρχικών στόχων.

Επίπεδα αξιολόγησης προγραμμάτων

Η αξιολόγηση των προγραμμάτων μπορεί να πραγματοποιηθεί σε διάφορα επίπεδα:

- **Αξιολόγηση σε επίπεδο Έργου.**
- **Αξιολόγηση σε επίπεδο Προγράμματος.**
- **Αξιολόγηση σε επίπεδο Πολιτικής.**

Δείκτες αξιολόγησης προγραμμάτων

Δείκτες αξιολόγησης:

- **Δείκτες πόρων ή εισροών.**
- **Δείκτες εκροών.**
- **Δείκτες αποτελεσμάτων.**
- **Δείκτες επιπτώσεων.**

Μέθοδοι και τεχνικές αξιολόγησης προγραμμάτων

Μέθοδοι και τεχνικές αξιολόγησης:

- Αποτύπωση αναπτυξιακής φυσιογνωμίας, ανισοτήτων και ειδίκευσης της Περιφέρειας.
- Συνολική αξιολόγηση προγραμμάτων.
- Εμβάθυνση της αξιολόγησης προγραμμάτων και παρεμβάσεων.

Βιβλιογραφία 1/2

- Αραμπατζής, Γ. Και Πολύζος, Σ. 2008. Φυικοί Πόροι, Περιβάλλον και Ανάπτυξη. Εκδόσεις Τζιόλα. Θεσσαλονίκη
- Ανδρεοπούλου, Ζ.Σ. 2014. Περιφερειακή Ανάπτυξη. Ψηφιακές πανεπιστημιακές παραδόσεις. Πηγή στο διαδίκτυο: http://www.for.auth.gr/uploads/pages/B11_γ_Α_Α_Α_Ε_Ι_2014_γ_γ_Α_Ε_Α.pdf
- Ανδρεοπούλου, Ζ.Σ. 2010. Αξιοποίηση του Διαδικτύου για την προβολή μονάδων οικο-αγροτουρισμού στην Ελλάδα, στα πλαίσια της νέας στρατηγικής περιφερειακής ανάπτυξης με χρονικό ορίζοντα το 2020. 16^ο Επιστημονικό Συνέδριο Συνδέσμου Ελλήνων Περιφερειολόγων.

Βιβλιογραφία 2/2

- Λαδιάς, Χ. 2014. Ειδικά Θέματα Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Εκδόσεις Παπαζήση. Αθήνα.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Ζαχαρούλα Ανδρεοπούλου.
«Περιφερειακή Ανάπτυξη. Διαχρονική Εξέλιξης της Περιφερειακής Ανάπτυξης
στην Ελλάδα». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή
διεύθυνση: <http://eclass.auth.gr/courses/OCRS390/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

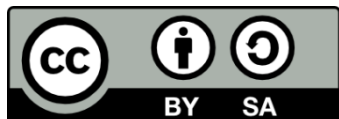
[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: Χριστιάνα Κολιούσκα
Θεσσαλονίκη, Εαρινό εξάμηνο 2014-2015

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

